

DOI <https://doi.org/10.32689/maup.philol.2021.1.6>

УДК 811.111 255

Ольга ТРЕБИК

кандидат філологічних наук, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, проспект Перемоги, 54/1, м. Київ, Україна, 03057

Olha TREBYK

PhD in Philology, Vadym Hetman Kyiv National University of Economics, 54/1 Peremohy Avenue, Kyiv, Ukraine, 03057

**ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОЇ
НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:
ІНВЕРСІЯ І ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ****DIFFICULTIES IN TRANSLATING ENGLISH SCIENTIFIC
AND TECHNICAL LITERATURE:
INVERSION AND TRANSLATION TRANSFORMATIONS**

У сучасному світі новітніх технологій, глобальної економічної співпраці, лавиноподібного зростання інформації і міграційних потоків, кліматичних змін і руйнування системи колективної безпеки на перше місце у гуманітаристиці закономірно виходять комунікативні аспекти людського буття, проблеми комунікативного забезпечення взаєморозуміння і довіри, що в міжнародному масштабі включає також і проблему перекладу. **Метою статті** стало виявлення труднощів перекладу англomовної науково-технічної літератури, зокрема дослідження інверсії і перекладацьких трансформацій. **Наукова новизна.** Об'єктом нашого дослідження стали науково-технічні тексти різноманітних жанрів, зокрема наукові статті, довідники, енциклопедії, інструкції з обслуговування та інша документація. Метою нашого дослідження є окреслення проблеми перекладу англomовних інверсованих конструкцій у зв'язку з явищем перекладацьких трансформацій та стандартами наукового стилю. Означену проблему проаналізовано в контексті вимог до перекладача науково-технічних текстів та мовних особливостей цього типу повідомлень. Проблема перекладу інверсії трактується наразі з використанням інструментів перекладацької трансформації. Як **висновок** у статті наголошено на потребі перегляду чинних мовних стандартів наукового стилю в Україні в напрямі посилення його комунікативних спроможностей і адресної дії. Цій меті, безумовно, сприятимуть інверсовані речення, що додають висловлюванню і експресивної виразності, і логічної акцентованості. Водночас стверджується, що засоби експресії в науковому тексті виконують лише додаткову роль і не стосуються провідних ознак наукового стилю. Однак найважливіший висновок полягає в тому, що потрібно враховувати, яку функцію виконує інверсія в кожному окремому випадку. Інверсія в англійській мові не завжди буває емпатичним засобом. Іноді нею користуються, щоб підкреслити логічний зв'язок між реченнями.

Ключові слова: інверсія, науково-технічний переклад, перекладацькі трансформації, жанр мовлення, науковий стиль, еквівалентність.

In today's world of new technologies, global economic cooperation, avalanche-like growth of information and migration flows, climate change and the destruction of the collective security system, the communicative aspects of human existence, the problems of communicative mutual understanding and trust, which also includes international translation problem. **The aim** of the article was to identify the difficulties of translating English scientific and technical literature, in particular the study of inversion and translation transformations. **Scientific novelty.** The object of our research was scientific and technical texts of various genres, including scientific articles, reference books, encyclopedias, service instructions and other documentation. The aim of our study is to outline the problem of translation of English-language inverted constructions in connection with the phenomenon of translation transformations and standards of scientific style. This problem is analyzed in the context of the requirements for the translator of scientific and technical texts and language features of this type of messages. The problem of inversion translation is currently being treated using translation transformation tools. As **a conclusion**, the article emphasizes the need to revise the current language standards of scientific style in Ukraine in the direction of strengthening its communicative abilities and targeted action. This goal, of course, will contribute to inverted sentences, which add to the expression and expressive expressiveness and logical emphasis. At the same time, it is argued that the means of expression in a scientific text play only an additional role and do not eliminate the leading features of the scientific style. However, the most important conclusion is that you need to consider what function the inversion performs in each case. Inversion in English is not always an emphatic tool. It is sometimes used to emphasize the logical connection between sentences.

Keywords: inversion, scientific and technical translation, translation transformations, genre of speech, scientific style, equivalence.

Актуальність проблеми. На сьогодні велику увагу приділено науково-технічному перекладу, оскільки він відіграє важливу роль у міжнародній професійній комунікації. Бурхливий розвиток науково-технічного прогресу та великий потік інформації спричинили попит на такий переклад і зростання вимог до швидкості та якості його виконання. Тому закономірно, що однією з основних цілей навчання студентів технічних спеціальностей є уміння перекладати та інтерпретувати тексти іноземними мовами, особливо англійською. Крім того, переклад є одним із найважливіших засобів контролю ефективності знань і вмінь на різних рівнях володіння іноземною мовою.

Науково-технічні тексти набувають специфічних і різномірних рис у межах різних жанрів. У сучасному світі для вченого однією з можливостей представити світовій спільноті наукові розробки є публікація статей у міжнародних наукових виданнях, більшість із яких подає матеріал винятково англійською мовою. Власне, саме наукові статті як особливий і один з найбільш поширених жанрів науково-технічної літератури є чи не найголовнішим об'єктом науково-технічного перекладу.

Переклад науково-технічних статей, літератури і документації охоплює такі вузькоспеціалізовані галузі, як металургія, нафтохімія і енергетика, суднобудування, будівництво та архітектура, автомобілебудування, електроніка, поновлювані джерела енергії, гірничодобувна промисловість, програмне забезпечення, телекомунікації та інші. До найбільш поширених документів, з якими працює технічний перекладач, відносяться керівництва з встановлення обладнання, керівництва з ремонту, керівництва з обслуговування, спеціфікації, сертифікати та інша документація.

Однією з актуальних проблем науково-технічного перекладу є проблема відтворення українською мовою інверсивних синтаксичних конструкцій у зв'язку з явищем перекладацьких трансформацій.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Незважаючи на те, що для наукового стилю СУЛМ нормативним вважається прямий порядок слів у реченні, інверсія у наукових текстах також має місце. Згідно з Б. Байнером, інверсія – це «пропозиція, в якій логічний суб'єкт займає пост-вербальну позицію, а інші постійні вербальні компоненти знаходяться в початковій частині складного речення» [1, с. 156]. На думку І. Гальперіна [2], традиційний або «нейтральний» порядок слів не продукує додаткової мети повідомлення. Повідомлення можна змінювати

за задумом автора, щоб домогтися ефекту акцентуації. Пропонувалися спроби аналізу інверсії (І. Данилової [3], В. Кравченко [4], Т. Карпуніної [5] та ін.). В. Адмоні підійшов до проблеми інверсій з боку вивчення основних одиниць синтаксичної структури мови. Л. Черняхівська проаналізувала англійські пропозиції, в яких інверсія була викликана введенням слова «там», а також пропозиції з подвійним інвертуванням. У результаті дослідження з'ясувалося, що кількість таких фраз англійською мовою становить 4,9%.

Х. Хартвігсон і С. Якобсен вивчали концепцію інверсії як основи для параметрування комунікативного динамізму [1, 177–178]. М. Рошмонт вивчав інверсію як допоміжне явище у зв'язку з роллю підмета в реченні [6]. Дж. Грін вважав, що в англійській мові існує від 20 до 40 типів зворотних [7] пропозицій, тоді як його прихильник Б. Бернер надавав концепції [1] інверсії вузького значення. Х. Дорджелов висловив солідарність з Б. Бернером і не брав до уваги інверсію деяких конструкцій.

Крім того, дослідження засвідчують, що інверсія здатна виконувати різні функції в пропозиціях: інформативний внесок (Д. Болінжер) [8], точка зору, ефект (хр. Друбіг) [9], інші.

Звичайно, тема і проблема інверсії в англійських пропозиціях не нова. Це явище багато лінгвістів вивчали у різноманітних аспектах з використанням різноманітних підходів. З нашого погляду, найпродуктивніше аналізувати цю проблему в контексті теорії перекладацьких трансформацій.

Метою статті є виявлення труднощів перекладу англійської науково-технічної літератури, зокрема дослідження інверсії і перекладацьких трансформацій.

Виклад основного матеріалу. Як відомо, переклад є точним відтворенням оригіналу іншої мови зі збереженням єдності змісту і стилю. Вважається, що технічний переклад менш складний, ніж переклад художньої літератури, оскільки технічно перекладачеві не потрібно шукати еквіваленти для різних метафор та інших стилістичних засобів, властивих художньому і публіцистичному стилю. Складність технічного перекладу полягає в іншому. Незначне відхилення від значення може мати непередбачені наслідки (наприклад, неправильний переклад інструкцій для технічних пристроїв може призвести до аварії на будівельному майданчику). На відміну від художнього перекладу, технічний переклад менше відхиляється від оригіналу, усуває двозначність розуміння.

Лексика науково-технічних текстів переважно характеризується монореферентністю, тобто кожна термінологічна одиниця вказує на один конкретний предмет або явище. Важливо наголосити, що така їх властивість здебільшого реалізується винятково в межах однієї галузі знань. У процесі перекладу важливо вибрати правильний відповідник терміна в мові перекладу залежно від контексту.

В. Карабан, із перекладацької перспективи, всі лексичні одиниці тексту поділяє на дві категорії: ті, що мають відповідник у мові перекладу (еквівалентні одиниці) й ті, що його не мають (безеквівалентні одиниці). Перша категорія, зі свого боку, поділяється на одноквівалентні та багатоквівалентні лексичні одиниці. Переклад одноквівалентних термінологічних одиниць зазвичай не викликає труднощів для перекладача, оскільки для цього необхідно знайти відповідник терміна в мові перекладу, звернувшись до двомовних словників або наукових текстів з конкретної тематики.

Ясна річ, технічний переклад насичений різними вузькоспеціалізованими термінами. Граматика технічних перекладів характеризується зокрема безособовими, невизначено-особовими й пасивними конструкціями, дієсловами теперішнього часу тощо. Логічні акценти можуть бути представлені за допомогою інверсії. Як підкреслює Я. Рецкер, головною формою пропозицій в науковій і технічній літературі служать складносурядні і складнопідрядні речення з домінуванням іменників, прикметників і безособових форм дієслова. Це обумовлює широке застосування складених прийменників і сполучників, неособових форм дієслова у функції додатку та обставини, інфінітивних і герундіальних зворотів [10, с. 76] [11].

Однією з особливостей науково-технічних текстів є те, що тексти технічних довідників, каталогів, описів поставок, технічних звітів, специфікацій та інструкцій можуть час від часу містити пропозиції, в яких відсутній присудок або підмет. У технічних довідниках трапляються цілі фрагменти, які складаються з перерахувань. Описи поставок, специфікацій, технічні звіти і збірники укладаються, зазвичай, за жорстким шаблоном і навантажені спеціальною термінологією.

Хоч би яка не була складність інформації в документі, але вона підлягає перекладу: опис технологічних процесів, розрахунки будь-яких параметрів, принципи роботи обладнання, порядок його експлуатації і т. д. Таким чином, технічний переклад – це особливий вид перекладу, рівень досконалості

якого великою мірою залежить від особистих якостей перекладача, від його прагнення поглиблювати технічні знання в певній галузі. Переклад науково-технічних текстів неможливий без використання джерел лінгвістичної і технічної інформації, якими повинен користуватися перекладач як мовна особистість, і в яких він повинен добре орієнтуватися. Кожен професійний перекладач науково-технічних текстів і документації повинен мати у себе під рукою цілий арсенал допоміжних засобів. Це науково-технічна, довідкова література на певну тематику, лінгвістичні словники, які допоможуть перекладачеві уникнути неточностей і стилістичних прорахунків в обох мовах. Лише маючи багатосторонні і спеціальні знання, володіючи гнучкістю мислення, перекладач зможе зробити справжній професійний переклад і точно передати зміст документа, що перекладається, відповідно до оригіналу, не порушуючи при цьому норми мови, на який здійснюється переклад. Сучасний професійний перекладач повинен вміти синтезувати прийоми наукового і художнього перекладу, знати термінологію і бути компетентним в області втілення науково-технічного перекладу, особливості якого визначаються точністю, безособовістю і відсутністю чуттєвого забарвлення, а процес перекладу є специфічною мовною роботою, спрямованою на більш повне відтворення іншою мовою змісту і форми іншомовного тексту.

Переклад науково-технічних текстів повинен відповідати таким вимогам: еквівалентність, адекватність, інформативність, логічність і чіткість викладу. Щоб переклад науково-технічного тексту був адекватним і рівнозначним, іншими словами – високоякісним, перекладачеві потрібні загальні і спеціальні здібності, вміння і знання: теоретичні – про фонетичний, лексичний і граматичний лад іноземної мови (лексичні одиниці, граматичні правила, словотвір) практичні – про особливості перекладу науково-технічних текстів (види перекладацьких трансформацій і відповідностей) лінгвістичні практичні знання (методи перекладу: транслітерація, калькування, підміни, перестановки, додавання, опущення, методи описового і антонімічного перекладу), екстралінгвістичні знання (володіння достатньою інформацією для перекладу спеціального тексту), потрібні в процесі перекладу тексту і побудови осмислених і адекватних пропозицій мовою перекладу.

Головні особливості перекладу текстів наукового стилю універсальні і мають місце в усіх мовах. Під перекладацькою еквівалентністю розуміють забезпечення

відносної рівності між багатою за змістом і стилем інформацією в оригіналі й перекладі. Йдеться про якісну відповідність між вихідним і кінцевим текстами. Адекватність – це відповідність перекладу вихідним комунікативним умовам. Логічність, як риса наукової літератури викладу, пов'язана з синтаксичними рисами наукового стилю. У синтаксичному ладі проявляється доказовість, аргументованість викладу наукового стилю. Ретельний відбір відповідних лексичних одиниць сприяє визначеності і чіткості перекладу. Стилiстична забарвленість і варіативність лексики науково-технічних текстів, зазвичай, обмежена. Стилi наукового викладу строго інформативний. У різних науково-технічних текстах трапляються клішовані словосполучення, вони полегшують усвідомлення інформації, сприяють однозначності її подання. Лексика наукового стилю – це емоційно нейтрально забарвлена термінологія, абстрактні іменники, а також полісемантична лексика, термінологічні інтернаціоналізми, часом професійні жаргонізми, натомість розмовна лексика відсутня.

Слід підкреслити, що науковий стилi не позбавлений ряду лексичних, граматичних та стилістичних засобів творення образності та оцінки, що й інші стилі, зокрема й інверсій. Приміром, Н. Разінкіна вважає, що адекватний опис суті мовних особливостей наукової прози вимагає вивчення їх чуттєвих властивостей; людське мислення це єднання логічного і чуттєвого пізнання реальності» [12, с. 24].

Ще одна складність перекладу технічних текстів – це розбіжність практики лексичних скорочень, прийнятої в різних державах. Деякі аббревіатури або скорочення можуть бути незрозумілі навіть технічним фахівцям.

Складнощі перекладу наукового тексту поєднані також з потребою володіння головними поняттями загальної теорії тексту, перш за все, таким, як зв'язність. Розуміння значущості поняття зв'язності при перекладі наукового тексту дозволить уникнути багатьох перекладацьких невдач, які пов'язані з бажанням змінити структуру пункту, пропозиції, розчленувати текст оригіналу.

Порушення вимог перекладу отримало найменування буквального і вільного перекладу. Буквальним перекладом називають недостатньо трансформований переклад. Л. Бархударов описує буквальный переклад як «переклад, який здійснюється на більш низькому рівні, ніж той, який потрібен для передачі постійного плану змісту при дотриманні вимог мови». Навпаки, вільний переклад –

це «переклад, який був здійснений на більш високому рівні, ніж той, який достатній для передачі постійного плану змісту при дотриманні вимог мови». Це часто трапляється в художньому перекладі, коли «вихідні пропозиції перекладаються як нероздільні одиниці, тоді як їх повністю можна було б перекласти на рівні словосполучень і навіть деяких слів» [13, с. 26].

Усі помилки, які трапляються в перекладацькій практиці, М. Стрілковський і Л. Латишев ділять на смислові та нормативні, а смислові, зі свого боку, поділяються за ступенем сенсу на дві групи: спотворення і некоректності. До спотворень слід віднести помилки, які цілком спотворюють зміст виразу та істотно дезінформують адресата перекладу [14, с. 128]. Спотворення наукового тексту засвідчують помилкове сприйняття перекладачем відповідного граматичного явища.

Окремий різновид труднощів – трансформація рідною мовою англomовних інверсованих конструкцій. Науковці виділяють такі види інверсії: локальна, оклична, інверсія для рівноваги, негативна, інверсія з *there*, інверсія в питаннях, інверсія зі стійкими структурами. Найбільш поширеними видами інверсії є:

1) локальна, якщо спочатку йдеться про місце дії, то в реченні імовірний інвертований порядок слів (присудок стоїть перед підметом);

2) оклику, де на першому місці в реченні стоїть основне слово, яке несе емоційне навантаження; даний вид інверсії підкреслює ступінь реакції на ту чи іншу подію;

3) інверсія з *there*, де після цієї структури стоїть іменник зі словами, які до нього ставляться, а потім обставина місця або часу. У пропозиціях цього типу найбільше відвертається увага від другорядних суб'єктів і вживаються різні лексичні, стилістичні та синтаксичні засоби для виділення суб'єкта;

4) інверсія в питаннях, за допомогою яких мовець бажає упевнитися в коректності власної пропозиції, через що подібні питання вимовляються з підвищеною інтонацією.

Отже, складнощі науково-технічного перекладу пов'язані, як правило, з невмінням здійснювати перекладацькі трансформації. У більшості випадків це трапляється через нестачу досвіду у перекладачів-початківців. А під час перекладу тексту іноземною мовою перекладачеві потрібно застосувати величезну кількість трансформацій для найбільшої схожості з текстом оригіналу.

Велика частина науковців мають на увазі під терміном «перекладацькі трансформації»

різні зміни, які допомагають нам виконати трансформацію одиниць тексту оригіналу в одиниці тексту перекладу. Текст оригіналу при цьому не змінюється, створюється лише схожий на нього текст іншою мовою. Прийнято думати, що перекладацькі трансформації – це міжмовне перефразування. Однак при всьому цьому кожен вчений роз'яснює цей термін по-різному, надаючи різного забарвлення значенню. Наприклад, Яків Рецкер тлумачить термін «перекладацькі трансформації» як прийоми логічного мислення, за допомогою яких перекладач інтерпретує сенс одиниць в контексті мови перекладу [15, с. 57]. Леонід Бархударов твердить, що перекладацькі трансформації – це різні міжмовні зміни, які вживається з тією метою, щоб досягти максимально можливої еквівалентності перекладу [16, с. 78].

За допомогою мовного чинника перекладач використовує різні види трансформацій певних одиниць тексту оригіналу. Наприклад, калькування, транслітерацію, перекладацький коментар, модуляцію, граматичну підміну і т. д.

Існує велика кількість різних точок зору, які стосуються поділу перекладацьких трансформацій на види. Однак більша частина науковців ділять головні трансформації на лексичні, лексико-семантичні, граматичні та лексико-граматичні.

1. Лексичні трансформації.

Лексичні трансформації встановлюють змістове і формальне відношення між лексичними одиницями в початковому тексті і перекладацькому. До формальних трансформацій ми можемо віднести такі прийоми, як перекладацьке калькування, перекладацька транслітерація і транскрипція. Широке застосування має поєднання трансформацій, зокрема транскрипції і транслітерації.

– Під калькуванням розуміють запозичення лексичних одиниць іноземної мови за допомогою буквального перекладу.

– Перекладацька транслітерація – це також спосіб позики, за допомогою якого запозичується написання слів іноземної мови.

– Під транскрипцією розуміють такі запозичення іноземних слів, які передбачають збереження мовної форми.

2. Лексико-семантичні заміни.

Одним з найпоширеніших методів перекладу лексичних одиниць початкового тексту є застосування під час перекладу одиниць тексту, значення яких відрізняється від значення одиниць початкового тексту, але можливе за умов перетворення з них за допомогою різних закономірних змін. Головними прийомами

лексико-семантичних замін вважаються генералізація, конкретизація, модуляція значення одиниці початкового тексту.

– Під генералізацією розуміють зміну одиниці мови перекладу, що має більш вузьке значення, на одиницю з широким значенням.

– Конкретизацією вважається підміна лексичних одиниць мови оригіналу, що мають більш широке значення, на одиниці мови перекладу з найбільш вузьким значенням.

– Модуляція (осмислений розвиток) – зміна лексичних одиниць початкової мови на одиниці мови перекладу, смислове значення яких передбачається в значенні одиниці мови оригіналу.

3. Граматичні трансформації.

Граматичні трансформації містять у собі граматичні підміни, членування пропозицій, об'єднання пропозицій, синтаксичне уподібнення.

– При застосуванні граматичних замін граматична одиниця мови оригіналу перетворюється на одиницю мови перекладу з іншим граматичним значенням. Цією зміною може піддаватися будь-яка граматична одиниця. Найпоширенішим видом граматичної підміни є підміна частини мови.

– Членуванням пропозицій називається прийом, за підсумками якого синтаксична структура пропозиції в початковому тексті перетворюється на дві або більше структури мови перекладу.

– В результаті об'єднання пропозицій синтаксична структура в початковому тексті перетворюється в одну важку пропозицію засобом з'єднання двох або більше простих речень.

– За допомогою застосування синтаксичного уподібнення синтаксична структура тексту оригіналу перетворюється в схожу структуру на мові перекладу. Даний вид трансформації вживається в тому випадку, коли в мові оригіналу і мові перекладу є паралельні синтаксичні структури.

4. Лексико-граматичні трансформації.

До лексико-граматичних трансформацій належать: компенсація, експлікація, антонімічний переклад.

– В результаті впровадження замінюються змістові елементи, які були втрачені при перекладі одиниці мови оригіналу.

– При експлікації або описовому перекладі лексична одиниця мови оригіналу замінюється на словосполучення, що дає більш повне роз'яснення цього значення мовою перекладу. Недоліком цього прийому вважається його багатослівність, тому його використовують тільки в тому випадку, коли не можна застосувати досить коротке роз'яснення.

– Антонімічний переклад слід вважати одним з видів лексико-граматичних трансформацій, за допомогою якого трапляється підміна негативної форми в оригіналі на стверджувальну форму в перекладі і навпаки.

У підсумку можна сказати, що перекладацький вибір залежить від лінгвістичних причин. Існують обставини, без яких неможливо пояснити впровадження перекладацьких трансформацій. До них відносяться відмінності мов оригіналу та перекладу, стилістичні особливості текстів оригіналу і перекладу, необхідність врахування мовних норм оригіналу і перекладу, авторський стиль оригінального тексту. Враховуючи ці чинники і обставини, ми зможемо наблизитись до адекватного перекладу.

Переважає інверсія спостерігається в поезії, коли автор хоче наголосити на чомусь, стилізувати вірш або просто зберегти риму (хоча це вважається дефектом, воно широко використовується в народних казках, але іноді ускладнює адаптацію текст іншою мовою).

З іншого боку, науковці зазвичай висловлюються прямо, неприкрашено і просто:

“In this handbook great attention is given to understanding of graphical representation of information with short descriptions” (“Engineering Graphic handbook” Potishko A. V. 1983)

Це речення надруковане у вступній частині довідника, що використовується для розуміння ключових принципів складання креслень складних частин. Тому, звичайно, для масового читача це має бути нудно. А якщо змінити порядок слів?

“Attention great is given in this handbook to understanding of graphical representation of information with descriptions short” – our “new” sentence.

Зміна може здатися не надто помітною, але якщо ми порівняємо обидві фрази, можемо помітити, що перша виглядає офіційно, надаючи нам інформацію, друга ж звучить так ніби походить з роману. Однак, що важливо, сенс речення не було втрачено в процесі інверсії.

“Neutrino, lightweight electrically neutral particle, showing activity only in weak and gravitational interactions. Neutrino belongs to a lepton class, but in terms of properties it belongs to fermion class.” (“Physical encyclopedia dictionary” Prokhorov A.M. 1984)

“Lightweight neutrino, particle electrically neutral it is, shows activity in interactions weak and gravitational only. Belongs neutrino to a lepton class but properties make it a fermion” (mod.)

Звісно, не лише інверсія може скрасити похмуру наукове речення. Хтось може стверджувати, що неправильно вносити емоції в наукову роботу. Певною мірою з цим можна погодитись. Адже думка стає неточною і безвідповідальною. Однак використання літературних прийомів у текстах, пов'язаних з наукою, може надати повідомленню читабельності і комунікативної притомності.

Повернемося до проблеми інверсії. Її можна використовувати для переключення фокусу уваги. Візьмімо другий приклад:

Neutrino, lightweight electrically neutral particle, showing activity only in weak and gravitational interactions...

Слово напівжирним шрифтом є основною темою цього речення, якщо ви уважно прочитаете, ви побачите перехід уваги від слова **Neutrino** до слова-частки, присвячуючи йому другу частину речення. У модифікованій версії, змінивши порядок слів, акцент змістився в бік вихідної фігури – нейтрино. Ця «тактика» зміщення фокусу також може бути причиною того, що у науковій роботі літературні прийоми використовуються нечасто. Адже це іноді призводить до плутанини і непорозумінь.

Інверсія має досить складне застосування у реченнях. У контексті комп'ютерних технологій вона, як правило, використовується для підкреслення певних властивостей або для розповідних цілей. З точки зору оповіді, вона зазвичай використовується, щоб спрямувати увагу читача, щоб змусити його звернути увагу на певний момент. Якщо взяти підручник “Oxford English for Information Technology Student’s Book”: Eric Glendinning, John McEwan, можна побачити приклади, прийоми перекладу інверсії:¹

1. This is particularly beneficial to small businesses... «Це особливо» підкреслює фінансові переваги, які надає «це», варто виділити, повернути до слова більшу увагу.

2. Here's an example of how objects work.. «Ось» змушує читача звернути увагу на наступний приклад, наголошуючи на ньому.

3. One of the most important techniques for getting around this bottleneck is the memory cache. Однією з найважливіших методик подолання цієї затримки є кеш пам'ять. «Один з найважливіших» підкреслює виняткову значимість окремої техніки.

4. From here on, a phenomenon called superparamagnetism threatens to make densely-packed bits unstable. «Відтепер» наголошує, що явище розпочалося з того моменту, про

¹ <https://drive.google.com/file/d/0Bz-oncXpTbqXODk5M2U2OWItZWYyNS00ZjY0LWFhZjAtNTE4MWMjZWZiNTFi/view?amp;hl=en&resourcekey=0-V9pAaj0DD2MyGTPli3f49g>

який воно було згадано, і не буде зупинене / замінене найближчим часом.

5. Neither IP nor UDP knows anything about recovering packets «Hi» наголошує, що однаково IP і UDP не знають про відновлення пакетів.

6. There are several techniques for achieving this, ... «Tam» означає, що зазначені методи безпосередньо пов'язані з будь-якою точкою розмови. Крім того, наголошує на їх існуванні в першу чергу.

7. Not only is computing equipment getting smaller, it is getting more sophisticated. «Не тільки» робить акцент на комп'ютерному обладнанні, яке отримує не лише один тип вдосконалення, але і кілька відразу.

8. One of the cache controller's main jobs is to lack... «Одна з» означає, що кеш-контролер має кілька завдань, не згадуючи про це безпосередньо.

Будь-яка літературна техніка, що використовується в книгах, пов'язаних з технікою

чи наукою, повинна використовуватися обережно і добре обмірковувати, інакше це може призвести до нерозуміння наданої інформації, що робить всю роботу неприйнятною.

Висновки. Щоденне оновлення різних сфер людського життя і процес безперервного розвитку англійської мови вимагає постійного поліпшення методів і методик її дослідження, незмінного підвищення числа і якості лінгвістичних праць, зокрема якості перекладу. Пропонована стаття може сприяти поповненню бази знань про особливості британських інверсивних пропозицій і перекладацьких трансформацій в технічній літературі.

Треба прагнути зберегти не стільки сам прийом, скільки вироблений ним ефект. З цього випливає, що потрібно враховувати, яку функцію виконує інверсія в кожному окремому випадку. Інверсія в англійській мові теж не завжди буває емоційним засобом. Іноді нею користуються, щоб підкреслити логічний зв'язок між реченнями.

Література:

1. Birner B. J., Ward G. Information Status and Non-Canonical Word Order in English. Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 1998. 314 p.
2. Гальперин И.Р. Очерки по стилистике английского языка. Москва : Издательство литературы на иностранных языках, 1958. 459 с.
3. Данилова И.Б. Явление инверсии в современном английском языке : автореф. дис. ... канд. филол. наук. Ленинград : Ленингр. гос. пед. ин-т им. А. И. Герцена, 1969. 14 с.
4. Кравченко В.А. Лексико-семантические и структурные особенности рифмованного сленга в английском языке : автореф. дис. ... канд. филол. наук. Иваново-Франковск : Гос. пед. ин-т им. В. Стефанника, 1989. 11 с.
5. Карпухина Т.П. Взаимодействие морфемного повтора и инверсии (на материале английской художественной прозы). *Вестник Чувашского университета. Серия гуманитарные науки*. Чебоксары, 2006. No 5. 9 с.
6. Rochemont, M. S., Culicover, P. W. English focus constructions and the theory of grammar. Cambridge. Cambridge University Press, 1990. 210 p.
7. Green G. Colloquial and literary uses of inversions. *Spoken and written language: Exploring orality and literacy*. Norwood, NY : Ablex, 1982. P. 119–153.
8. Bolinger, D. Meaning and form. *English language series*. London : Longman, 1977. 204 p.
9. Drubig H.B. On the discourse function of subject-verb inversion. *Essays on the English language and applied linguistics on the occasion of Gerhard Nickel's 60th birthday*. Heidelberg : Julius Groos Verlag, 1988. P. 83–95.
10. Горелов В.И. Лексикология кит языка: учеб. пособие для студентов пед. интов по спец. No 2103 «Иностр. яз.». Москва : Просвещение, 1984. 216 с.
11. Рецкер Я.И. Методика технического перевода. Москва : Дрофа, 2009. 216 с.
12. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования. изд. 5-е, стереотип. Москва.: КомКнига, 2007. 144 с.
13. Бархударов Л.С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода). Москва : «Междунар. отношения», 1975. 240 с.
14. Горелов В.И. Стилистика современного китайского языка.: учеб. пособие для студентов пед. интов по спец. No 2103 «Иностр. яз.». Москва : Просвещение, 1979. 192 с.
15. Марчук Ю.Н. Модели перевода: учеб. пособие для студ. учреждений высш. проф. образования. Москва: Издательский центр «Академия», 2010. 176 с. 67
16. Алимов В.В. Теория перевода. Перевод в сфере профессиональной коммуникации: учебное пособие. изд. 4-е, испр. Москва : КомКнига, 2006. 160 с.

References:

1. Birner B. J., Ward G. Information Status and Non-Canonical Word Order in English. Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 1998. 314 p. [in English].
2. Gal'perin, I.R. (1958). *Ocherki po stilistike angliiskogo yazyka. [Essays on the style of the English language]*. Moscow: Publishing House of Literature in Foreign Languages. 459 p. [in Russian].
3. Danylova, Y.B. (1969). Yavlenie inversii v sovremennom angliiskom yazyke [The phenomenon of inversion in modern English]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Leningrad: A.I. Herzen Leningrad State Pedagogical Institute, 14 p. [in Russian].
4. Kravchenko, V.A. (1989). Leksiko-semanticheskie i strukturnye osobennosti rifmovannogo slenga v angliiskom yazyke [Lexico-semantic and structural features of rhymed slang in English]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Ivano-Frankivsk: V. Stefanyk State Pedagogical Institute, 11 p. [in Russian].
5. Karpukhina, T.P. (2006). Vzaimodeistvie morfemnogo povtora i inversii (na materiale angliiskoi khudozhestvennoi prozy). [The interaction of morphemic repetition and inversion (based on the material of English fiction)]. *Vestnik Chuvashskogo universiteta – Bulletin of the Chuvash University*. Cheboksary, No 5. 9 p. [in Russian].
6. Rochemont, M. S., Culicover, P. W. English focus constructions and the theory of grammar. Cambridge. Cambridge University Press, 1990. 210 p. [in English].
7. Green G. Colloquial and literary uses of inversions. Spoken and written language: Exploring orality and literacy. Norwood, NY: Ablex, 1982. P. 119–153. [in English].
8. Bolinger, D. Meaning and form. *English language series*. London: Longman, 1977. 204 p. [in English].
9. Drubig, H.B. On the discourse function of subject-verb inversion. *Essays on the English language and applied linguistics on the occasion of Gerhard Nickel's 60th birthday*. Heidelberg: Julius GroosVerlag, 1988. P. 83–95 [in English].
10. Gorelov, V.I. (1984). Leksikologiya kitayskogo yazyka: uchebnoe posobie dlya studentov pedagogicheskikh institutov po spetsial'nosti No2103 "Inostrannye yazyki". [Lexicology of the Chinese language: a textbook for students of pedagogical institutes in the specialty No2103 "Foreign languages"]. Moscow: Education. 216 p. [in Russian].
11. Retsker, Ya.I. (2009). *Metodika tekhnicheskogo perevoda [Technique for technical translation]*. Moscow: Drofa, 216 p. [in Russian].
12. Gal'perin, I.R. (2007). *Tekst kak ob'ekt lingvisticheskogo issledovaniya. [Text as an object of linguistic research]*. Moscow: KomKniga, 144 p. [in Russian].
13. Barkhudarov, L.S. (1975). *Yazyk i perevod (Voprosy obshchey i chastnoy teorii perevoda). [Language and translation (Questions of general and particular theory of translation)]*. Moscow: "Intern. Relations" 240 p. [in Russian].
14. Gorelov, V.I. (1979). *Stilistika sovremennogo kitaiskogo yazyka.: ucheb. posobie dlya studentov ped. in-tov po spets. No 2103 "Inostr. yaz. ". [Stylistics of the modern Chinese language: textbook. manual for ped students. in-tov on specials. No 2103 "Foreign. Language"]*. Moscow: Education, 192 p. [in Russian].
15. Marchuk, Yu.N. (2010). *Modeli perevoda: ucheb. posobie dlya stud. uchrezhdenii' vyssh. prof. obrazovaniya [Translation models: textbook. manual for stud. institutions of higher. prof. education]*. Moscow: Publishing Center "Academy", 176 p. 67 [in Russian].
16. Alimov, V.V. (2006). *Teoriya perevoda. Perevod v sfere professional'noy kommunikatsii: uchebnoe posobie. [Translation theory. Translation in the field of professional communication]*. Moscow: KomKniga, 160 p. [in Russian].